५५७

सज्जन छत्रीशी.

प्रसिद्ध कर्त्ता

जगजीवन ठाकरशी धोलेराबाळा.

Shah.

अमदावाद

युनियन मुद्रायंत्रमां मुद्रित करावी

संवत १९५० सन १८९४

किम्मत अरधो आनो.

॥ कुंडलीयाछंद ॥

कका काळ न छोडसे करता कोटी उपाय;
चतुराइ चाले नहीं जे जायुं ते जाय.
जे जायुं ते जाय थाय नहीं मिथ्या मरवुं,
करवुं सुकृत्य काम काळथी दीलमां डरवुं;
दरद तणो उपाय जडलो तेनी जोडे,
करता कोटी उपाय काळ कका नहीं छोडे. १
खखा खलके अवतरे तेने कोइ दीन काळ,
झडप तेना जाळमां काळ धरीने फाळ;
काळ धरीने फाळ बाळ बुढाने मारे,
सारा नरसा सर्व काळनी आगळ हारे;
करी धारणा धुळ उपाडे जनने पलके,
इदीनशीरपरकाळ अवतरे जेजन खलके. २
गगा गरीबी नव गणे कोइ दीन काळकराळ,
वहाने पण कुटसे एक वखत ए काळ;
एक वखत ए काळ आ जग जनने आवे,
करता कोटी उपाय शरम कोनी नवलावे.

मनमां उन्हु अधीक काळ कोने नव जाणे,
गरीबी गगाकाळ कोनी उरमां नव आणे ३
घघा घर तजीने जवुं खरे काळनी पास,
मंदीर मेडी माळीया तजी काळना दाश;
तजी काळना दाश एक दीन नक्की थावुं,
हुकमे हाजर थइ काळ जोडे छे जावुं;
अजब दीसे ए शेठ कोइ ककळाट करीने
एथी न छुटो थाय जावुं घघा घर तजीने ४
ङ आअंग शिथिळ थशे शक्तिरे' न जराय
बाळ जुवानीने जरा एम अंग पलटाय;
एम अंग पलटाय जाय शक्ति सहु चाली,
मांस रुधिर गळी जाय हाडचर्मजरे' खाली
कोइ बाळक के वृद्ध जाय जुवान मरीने.
काळे चाल्यु जाय अंग सिथिळता धरीने ५
चचातुंछो चतुरनर चेतीस धरी चतुराइ,
पण तारुं शुं चालशे काळ आगळे जाइ;

काळ आगळे जाइ कांइचतुराइ न चाले,
मुरख के मती मान चडप काळज कर झाले;
काळ फाळ चूकाववा जल नथी जाइजणातर,
चेतीस धरी चतुराइ वचातुंछेज चतुरनर. ६
छछा छोरू वाछरू वा'ला धन जंडार,
ए सरवे छोडी जवुं काळ तणे दरबार;
काळतणे दरबार यार जावुं कोइ वेळा,
वा'ला विखूटा पडे आवशे नहीं कोइ जेळा
स्वारथना सहु सगा कोई छे अहीं नहीं तारुं,
तजी जावुं छे तरत एम छछा उर धारुं ७
जजा जुठु जगत छे तारुं न तेमां कोई,
माण पकडशे जे पळे रे'शे सरवे रोइ.
रे'शे सरवे रोइ कोइ मददे नहीं आवे,
मरत ताहरे माट एम बोजी समजावे;
काळ थता सहु तणुं हेत हैयेथी छूटयुं,
तारुं न तेमां कोइ जगत छे जजा जुठुं. ८

अज्ञा जाळा जांखरां नहीं खेतर के वाड,
नहीं ने'रां के खातरां काळनी आडा पा'ड
काळनी आडा पा'ड नथी ए मनमां गणजे
मरवुं छे मही मांय एम चीत्त चणतर चणजे,
उगर्यानो न उपाय बेश कदी घरदइताळां,
नहीं खेतरके वाड काळनी आडा जाळां. ए
अआ अवनीनां जनो काले सहु घेराय,
नाम तेह्नो नाश छे वे'लुं मोडुं जाय;
वे'लुं मोडुं जाय थाय नां रस्तो खाली.
स्वर्ग तणी शेरीये कइक नर जाता चाली,
ए रस्तो कोइवार उजड पडतो न जणाशे,
आगल पाछल सर्व जनो अवनीना जाशे १०
टटा टोपी गर्वनी पे'रीस नहीं कोइवार,
लइ जासे तुंजने लडो पकडी काल पलवार
पकडी काल पलवार धार तुंजनेज उपाडे,
सांज सवार बपोर होट दइने को हाडे.

जइश तुं राजो थइ के कदी उरमां कोपी,
पेरीश नहीं कोइवार गर्वनी टटा टोपी.११
ठगा जे तें अही करी आ गाली ठकुराइ,
कशा कामनी ते नथी काळनी आगळे भाइ;
काळनी आगळे भाइ राइ ठकुराइ न चाले,
कोडे काळ कसाइ आवीन गरदन झाले;
टोटो पकडो तुरत प्राण हरी जाय ठरी ते,
कसीन आवे काम ठगा ठकुराइ करी ते१२
डहा डा'पण शाणपण कशुं न आवे काम,
कोइ आडा पडी तुजवती ले न काळनुं नाम;
ले न काळनुं नाम हाम हैयामां हारी,
आपणाने छे मरण एम अंतरे विचारी;
तारो आगळ एह चालशे तुंजने छोडी,
डा'पण न करे काम काळनी आगळ कोडी१३
हठा हांकी कोइ तुंज ना उगारे प्राण,
ऐने पण लागे अती काळ तणां उर बाण.

काळ तणा उर बांण प्रांण क्यम तुंज बचावे
रमे जगतमां रही काळ ज्यम नाच नचावे.
गया एटला दीन नथी जावाना बाकी,
उगारे नही प्राण कोइ ढडा तुंज ढांकी१४
एणा रणकारो नथी मरता थतो जराय,
छानो मानो स्थुल थकी आत्मा चाल्योजाय
आत्मा चाल्यो जाय जाण नहीं कोने पडशे,
क्यां जइ ए संताय एह स्थानक नहीं जडशे;
कोटी करो उपाय प्राण पाछो नव आवे,
मुवा पछी जन कोइ केग्ण कसुएनहींकावे१.५
तना तारा कृत्यनो करजे पश्चाताप,
डरजे रही दुनिया विषे प्राणी करतो पाप;
प्राणी करतो पाप बापथी बहुधा बीजे,
खलक तणो खावींद पापथी तुंजपर खीजे.
जाशो नरके जरुर काम जो करो नठारा,
करजे पश्चाताप काम जे तना तारा. १६

थथा थावरने वळी जंगम मिलकत जेह,
प्राण जता रे'शे पडी जीवजतां ज्यम देह;
जीव जता ज्यम देह एकलो अहींया रे'शे,
जंगम त्यम जगमांथी कोइ नहीं साथे लेशे
मेळवी माया हाथ साथ आवे तुं वावर,
आवे छे दीन एक पडीरे' थथाथावर. १७
ददा दुनीया देवता दारु सम आ देह,
आ अवनीमां अवतरी वळे नहीं संदेह-
वळे नहीं संदेह एम नहीं उरमां आणो,
आधी व्याधी उपाधी देहना दुश्मन जांणो
एछे अग्नी रुप देह नव उगरं क्यारे,
दारुमां देवता मळेथी कोण उगारे. १८
धधा धास्ती धारजे काळ तणी हरनीश,
कोण उगारे काळथी भज माहे जगदीश.
भज माटे जगदीश शीश नामीने दा'डी,
नहिंतर नरके जइश एम उर धार अनाडी.

माटे आ मही मांही नक्ति नावेथी करजे,
वळी काळनी बीक रोज घया तुं घरजे.१९
नना नरनव पामीने आठ रहित आधार,
काळ पकडशे जे पळे कोण शान्ती देनार;
कोण शांन्ती देनार वार को नहीं करनारु,
अवनीपती विण अन्य कोइ मरता नथीतारु
दुखपामीश दीन रात प्रभु विण सुखवामीने
आठ रहीत आधार नना नरनव पामीने२०
पपा पकडे जे पळे काळ धरीने फाळ,
ते पळ को' नव आपणां नारी धन के बाळ
नारी धन के बाळ काळनी फाळ चुकावे,
करीने क्रोड उपाय काळ मुखथी न मुकावे;
हाथ घसीने रहे दहे दील मृत्युं ककडे,
काळ धरीने फाळ वखत जे पपा पकडे२१
फफा फरीफरी अवतर्यो आ अवनी मोझार
तो पण चारो काळनो रह्यो तुंज निरधार;

रह्यो तुंज निरधार वार एके नहीं चेत्यो,
भज्या न तें भगवान मस्त मही मंडळे'तो
वार वार तुंज शीरे काळ धरी फाळजआव्यो
आ अवनी मोझार फरीफफानहींफाव्यो २२
ववा वहु वहु तें करया पाप न राख्यो पार,
मरण थकी मळशे तने क्यम सारो सतकार
क्यम सारो सतकारभक्ति विणतुंजने मळशे
पाप तणा पोटला अग्नी पेठे फळ फळशे;
दुःखीयाना दील दही भरी भारे तें भरणी
अवतरी आ जग मांहय बुरीकरीबबाकरणी
भला भाग्या कइकनां करेल सुकृत्य काम,
दुष्कृत्यमां डुबी रहयो हैये धारी हाम;
हैये धारी हाम काम तें कुडा कीधां.
दाटया चोर्या दाम दुख वहु दीनने दीधां,
काळनी पाछळ सर्व पाप तारां छे लाग्या,
करेल सुकृत्य काम कइकनाभलाभाग्या २४

ममा आवी मही विषे लेश न लाभो लीध,
मदद न आपी कोइने दीनने दान न दीध
दीनने दान न दीध कीधी छे बुरी करणी
जरखरचीजसनहीलीधोभरीपापनीभरणी;
भक्तितेम भगवानतणी उरमां नही भावी.
लेश न लीधो लाभ महीमां ममाआवी २५
यया यस तुं वो'रजे अवतरी अवनीमांय,
ते तारी साथे थसे बीजु न आवे कांय.
बीजु न आवे कांय छांय वादळना जेवुं,
एवुं यश विण सर्व समजीने साथे लेवुं.
सुखकर स्वर्ग थाय अहीं पण थासे अंते,
माटे अवनी माय वो'रजे यश तुं खंते २६
ररा रट शिव स्वामने कदी न करतो भुल,
काल थता जन कारमो ए आवे अनुकुल.
ए आवे अनुकुल धुळ जे बीजु धार्यु,
सरवे अहींया रहे मृत्यु थाता परवार्यु.

स्वर्ग तणो संगात संगतुं एनो करजे,
कदी करीशमांभुल रराशिवश्वामसमरजे२७
लवा लांच न चालशे कदी काळनी पास,
कारनारी सम कुडीया नथी काळनादाश;
नथी काळनादाश पास पैसा लइ आले,
लजचाशे न लमार चडपतुंज करलइ चाले
लाखोनो कदी माल हेम के हीरादेतुं,
कदी काळनि पास लांच ललानथीलेतुं२८
ववा विश्वे वो'रजे सियळ तणो सणगार,
तेथी किर्ति ताहरी बधशे अहीं अपार.
बधशे अहीं अपार जनो सहु मुख वखाणे,
मरण थता पण तने याद झाझा जन आणे;
ए सूख अपरंपार एम मरता मन धरजे,
सियळतणो सणगार विश्वमां ववाकरजे२९
थवा तुं सरणे जजे सृष्टीपतीने सार,
मरण थता ते तुजने मोक्ष तणो दातार

मोक्ष तणो दातार धार मनमां तुं एने,
भक्ति सुधारस पान करीने शिव शुख लेने
जन्म मरणनी बीक टाळीने शरणे लेशे.
शिव सुखनो दातार सुख शशा बहुदेशे ३०
षषा षटरीपु ताह्रा देह तणा छे काळ,
काळनी आगळ ते पडी भरे तारीपर फाळ;
भरे तारी पर फाळ वे'ळा ते रे'म न आणे
बांधी गळामां बंध चार कोरे सहु ताणे.
तारो शोछे भार शत्रु छे ज्यां हणनारा,
देह तणा छे काळ षषा षटरीपु तारा. ३१
ससा ते संग्राममां झाझी मेळवो जीत,
कसरतवाळो काळ छे करे तारु विपीत;
करे तारु विपीत जीत मर मोटी मेळी,
रण संग्रामे लडी सैन तुज नाखे चोळी.
डोळी जेवो देह पाण पण पकडे पांसे.
संग्रामे ससा शरीर काळ कुटीने नांखे. ३२

हद्दा हय हाथी हीरा भर्यां रूडा भंडार,
ते छोडीने चालवुं समसाने निरधार;
समसाने निरधार काष्टमां वासो लेवो,
गरमी न गांठे जरा एहने अग्नी शेवो.
बाळी करशे खाख शरीर तारु सहु साथी,
भर्यां रूडा भंडार हद्दा हीरा हयहाथी ३३
झळा रोकासे नहीं काळ आवी को'वार,
चडप लइने चालशे वखत नहीं देनार;
वखत नहीं देनार वात करवा नहीं देशे,
दाराने दीकरा सर्व तुज छेटां रे'शे
सुकृत्य के दुष्कृत्यो साथ सहु तारा थाशे
काळ आवी कोवार नहीं झळारोकासे ३४
क्षमा राखजे खंतथी खलके सोधी सार,
आ भव दुःख न उपजे परभव उतरे पार;
परभव उतरे पार सूरिराजेंद्र सेवो,
शीव सुखनो देनार धार मीगे ते मेवो.

परथम नहीं परखाय थये अनुभव अंतेथी,
शोधी खलके शार क्षमा धरजे खंतेथी ३५
ज्ञानी गुरुना ज्ञानथी छत्रीसी सुखकार.
वर्णव कीधो वा'लथी उतरवा भवपार,
उतरवा भवपार प्यालो अनुभवनो पीधो,
सोहम गणपती पास खास ला'वो बहु लीधो
कुंडळीया छत्रीस रची रचना रंगेथी,
बहु लाग्वो लहे गुरुज्ञानी संगेथी. ३६

[समाप्त]

कुंडळीया २ (सत संग विषे)

सत संगे सदगुण वधे दुरगुण नाशी जाय,
लाज वधे आ लोकमां सुख बहु वधतुं थाय
सुख बहु वधतुं थाय जाय संकट सहु शिरथी
बधु वखाणे लोक मान बहु मळे अमीरथी
सुधरे बुद्धि बहु कबुध्धि कदी न फावे,
एवा अगणीत लाभ साधु संगतथी आवे १

પારસ સમ આ પૃથ્વીમાં સાધુ કેરો સંગ,
લોહ તણું કંચન કરે સંગ પ્રમાણે રંગ.
રંગ પ્રમાણે રંગ લાગીને સ્થિતી સુધારે,
આપી સુખ અપાર સંપતી વધુ વધારે;
સાબાશી ચોમેર મળે બહુ ભલા જનોમાં,
મળશે સુખ અપાર સાધુ સંગે પૃથ્વીમાં ૨
સાધુ જનના સંગથી કિર્તિ વધે અપાર,
અપકિર્તિ અળગી ખસે જાણો સહુ નરનાર;
જાણો સહુ નરનાર સાર સઘળો સત સંગે,
સુધરે સઘળા કામ કલંક ન લાગે અંગે;
પ્યાર ધરે સહુ લોક કોઇ કૂડુ નવ બોલે,
જગમાં બીજુ સુખ નથી સાધુ સંગ તોલે ૩

કુંડળીયા ૩ (કુસંગ વિષે)

વિષ સમ ગણી કુસંગને નાસો સહુ નરનાર
દુર્જન કેરા સંગથી પડશે મોકમ માર,
પડશે મોકમ માર સાર ઉરમાં નવ સુઝે,

करें अकृत्य अपार अधर्मि थइने झुझे,
करतो फरशे पाप, छाप पापोनी लेशे;
सज्जन तो सर्वदा विष सम कुसंग केशे,१
गणो कनिष्ट कुसंगने लेश न तेमां सार;
खार करे जन खलकना फटफटदेइ फीटकार
फटफट देइ फीटकार, खारसघळाजनलावे,
वाधे दुःख अपार, सूखतो कदी न आवे;
करे न को विश्वास आबरु ओछी थाशे,
जाशे जगतमां लाज कुसंग कनिष्ट गणाशे.२
वक्कर घटशे विश्वमां कुसंगथी निरधार,
तोल रहे नहीं बोलनो नफट गणेनरनार,
नफट गणे नरनार, पार विण पीडा थाशे
थाशे अती अपमान मान जनमांथी जाशे,
काम न पाडे कोय देखीने जन सहु नासे,
अवनी मांही अपार कुसंगे वक्कर जाशे.३

(समाप्त)

बाळबोधबत्रीशी तैयार थाय छे.

किम्मत अरधो आनो.

गुर्ज्जर, मरुधर, मेवाड अने मा
ळवाना स्वधर्मि भाइओनेखास
भलामण करवामां आवेछे के
जो तमारे जैनी पुस्तको छपाव
वां होय, वेचाथी मंगाववां होय
अगर जैनधर्म संबंधी कोइ पण
चीज मंगाववी होयतो नीचेने
शिरनामे पत्र लखवो.

अमदावाद { शाह लल्लु बल्लभ
युनियनप्रिंटिंगप्रेस
(टंकशाळ)